

แก้มลิง

แก้มลิงเป็นชื่อโครงการบริหารจัดการน้ำในฤดูน้ำหลาก เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากในเขตใกล้ชายฝั่งทะเล โดยการระบายน้ำที่ไหลบ่ามาปริมาณมาก (ซึ่งไม่สามารถลงทะเลทันจึงเกิดน้ำท่วม) ไปเก็บในบ่อพักน้ำ รอจนปริมาณน้ำในทะเลลดลง จึงค่อยระบายน้ำจากบ่อพักน้ำลงทะเลไป

แนวพระราชดำริเรื่องโครงการแก้มลิงนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานครั้งแรก เพื่อแก้ไขปัญหาซ้ำซากในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล เมื่อปี ๒๕๓๘ "...ลิงโดยทั่วไป ถ้าเราส่งกล้วยให้ ลิงก็จะรีบปอกเปลือก เอาเข้าปากเคี้ยว ๆ แล้วเอาไปเก็บที่แก้ม...การนำเอากล้วยหรืออาหารมาสะสมไว้ที่กระพุ้งแก้มก่อนการกลืนนี้เป็นพฤติกรรมตัวอย่างที่จะนำมาใช้ในการระบายน้ำท่วมออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังบริเวณทิศตะวันออกและตะวันตกของเจ้าพระยา..."

สำหรับบ่อพักน้ำนั้นเป็นได้ทั้งลำคลอง หนองบึง หรือพื้นที่นา การจัดการตามโครงการนี้ยังต้องสร้างประตูระบายน้ำ และสถานีสูบน้ำ รวมถึงการขุดลอกคลอง การกำจัดวัชพืชในคลอง การสร้างและปรับปรุงคันกันน้ำ โดยจะเปิดประตูระบายน้ำเมื่อระดับน้ำทะเลต่ำกว่าน้ำในแก้มลิง เพื่อระบายน้ำจากแก้มลิงลงสู่ทะเล และปิดประตูเมื่อระดับน้ำทะเลสูงกว่า เพื่อป้องกันน้ำไหลย้อนกลับเข้าแก้มลิง

ปัจจุบันโครงการแก้มลิงนอกจากจะช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ แล้ว ในหลายจังหวัดยังประยุกต์ใช้บึงน้ำหรือที่ดินสาธารณะเป็นแก้มลิงเพื่อแก้ไขปัญหาซ้ำซากในฤดูน้ำหลากและเป็นแหล่งน้ำสำรองในฤดูแล้ง

แก้มลิงเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งในพระอัจฉริยภาพของพระองค์ ด้านการจัดการน้ำ ซึ่งมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ๆ อีกมาก เพราะทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญอย่างยิ่งของน้ำที่มีต่อชีวิตของประชาชน ดังพระราชดำรัสว่า

“หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะชีวิตอยู่ที่นั่น”

